

to Trediedeelse; selv om den naaede til Halvdelen, maatte man finde sig deri. Men saasnart Spørgsmaalet er: Vil Staten generaliter indrømme den Vedkommende Ret til at anlægge en Jernbane for egen Regning i den eller den Retning, Hovedpunkterne angivne, saa kan jeg ikke indsee, hvilken Art af tekniske Raadslagninger der behøves til derpaa at svare: „Jo, med største Fornøielse, jo før jo hellere.“ At vi endnu ikke ere komne paa det Obeet, at vi nøie forstaae at skjelne imellem Tilbud med Hensyn til Jernbanen, hvor Tilbyderne stille sig hen og sige: „Vi ville anlægge en Jernbane og drive den for egen Regning“, og hvor der siges: „Vi ville anlægge Jernbanen i det Væsentlige for Statens Regning“, — thi, naar der forlanges 4 Procent som Rente, saa er det i det Væsentlige for Statens Regning — er ikke fordi vi have savnet teknisk Kundskab eller Kjendskab med Landets Bessaffenhed, men fordi man i det Hele taget ikke har sat sig ind i Jernbanens Anlæg, deri ligger Feilen. Jernbaners Anlæg er en Entreprise, en Handelsforretning, ganske som enhver anden og maa ganske simpelt afgjøres efter de sædvanlige Regler for Forhold af denne Natur. Det gjør mig meget ondt, saafremt Forslaget er forelagt saaledes som anført, at Svaret da ikke er givet ganske simpelt og ligefremt: jo tidligere jo bedre.

Indenrigsministeren: Jeg kan i Grundten i det Væsentlige henholde mig til den ærede sidste Taler; thi han gjorde den Forordning gjældende, at man ikke kunde gaae ind paa en Contract, før man kjendte de Bestemmelser, som vedkom Politiet og Retningslinien noget nærmere. Det var det, der manglede ved det omhandlede Tilbud (Ret). Jeg beder om Forladelse. Om Banens Retning var, saavidt jeg erindrer, kun sagt, at den skulde berøre Slensborg, Ballum, Aarhus og maaskee — jeg huster ikke nøie — Viborg, men ialtsald Aalborg og Frederikshavn, men det var forøvrigt ladet aldeles ubestemt, hvor den skulde gaae for at komme til disse Stæder. Der var intet Ord yttret om Banens Bessaffenhed med Hensyn til den fornødne Sikkerhed. Skulde der altsaa dengang være nogen Contract af-

sluttet, er det klart, at man først maatte forhandle nærmere om hine Hovedpunkter. Var der derimod fremlagt en Plan med en Retningslinie og givet den fornødne Sikkerhed med Hensyn til Banens Politi, havde det været Regjeringens Pligt at forhandle det andet Spørgsmaal, Pengespørgsmaalet. Sagen vedrører forøvrigt ikke mig personlig; jeg staaer her hverken som Forsvarer eller Angriber af det afgaaede Ministeriums Behandling af denne Sag, men det er vist, at hvad det Hele strandede paa, var Spørgsmaalet om Retningslinien, idet den daværende Regjering har holdt paa Fordringer fra det militaire Standpunkt (Etschering: Maa jeg bede om Ordet.), som Entreprenøren ikke antoges at kunne gaae ind paa; det var derfor ganske forklarligt, at den daværende Regjering ikke kunde svare Ja, naar den vilde gjøre Betingelser, som Entreprenøren efter det fremkomne Forslag ikke kunde ville antage. Det var den ene Side af Spørgsmaalet. Det andet Moment er Pengespørgsmaalet. Nu fremstiller det sig vistnok ganske smukt, naar man siger, at Entreprenøren kun fordrede en Trediedeel af Banens Verdi som Laan; men, som den ærede sidste Taler bemærkede, maatte man undersøge, om denne Trediedeel ikke maaskee blev Halvdelen eller de to Trediedeelse (M. Hage: Maa jeg bede om Ordet.). Det var netop, hvad man vilde have oplyst, idet man forlangte Undersøgelse om Banens Beføstning. Hvad Summens Størrelse angik, hvormed Staten skulde deeltage, saa tror jeg, at man antog, at den vilde kunne komme til at udgjøre 14 Millioner for en Trediedeel af hele Banen med al dens Tilbehør, og jeg maa her bemærke, at Banen gjerne kunde tænkes anlagt med den Speculation, blot at faae Actierne affatte; thi, naar dette var skeet, kunde det være Entreprenøren det Samme, om end Banens Stilling blev saa slet, at den ikke engang indbragte Driftsomkostningerne; dette kunde være Entreprenøren aldeles ligegyldigt, naar han først havde faaet Salget af Actierne afsluttet, det blev da vedkommende Actieeiere og tilsidst Staten, der kom til at bære Tabet. Det var ogsaa disse Betragtninger, der gjorde sig gjældende; man vilde vide, om Banens Anlæg vir-